

Cerrahi Tedavi Uygulanmış Hipertiroidi Olgularında Malignite İnsidansı*

THE MALIGNANCY INCEDENCE IN HYPERTHYROIDIC PATIENTS TREATED BY SURGERY

Dr. Ersin ÖZTÜRK, Dr. Nusret KORUN, Dr. Halil ÖZGÜÇ, Dr. Volkan TÜMAY, Dr. Ömer YERCI

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Genel Cerrahi Anabilim Dalı
Görükle / Bursa

ÖZET

Amaç: Mevcut klinik çalışmalar hipertiroidi ve malignite beraberliğine sanılandan daha fazla oranda rastlandığını göstermektedir. Bu çalışmada cerrahi tedavi uygulanmış 195 hipertiroidik olguda bu beraberliğin sıklığı, tanı ve tedavi yaklaşımları incelenmiştir.

Durum değerlendirilmesi: Hipertiroidi ve malignite beraberliğinin sık olmadığı yanlış tanı ve tedavide önemli yanlışlara yol açmaktadır.

Yöntem: Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı'nda Ocak-1995 ile Eylül-2001 tarihleri arasında tiroidektomi uygulanmış 543 hastadan hipertiroidi nedeniyle opere edilmiş 195'inin kayıtları retrospektif olarak incelenmiştir.

Çıkarımlar: İncelenen 195 olgunun 11'inde malignite saptanmıştır. Olguların tümü kadındır. Bu 11 olgunun 10'u toksik multinodüler guatr, biri toksik adenom nedeniyle takip edilmekteydi. Merkezimizde, hipertiroidi olgularındaki malignite insidansı %5,6 olarak saptanmıştır.

Sonuçlar: Hipertiroidi olgularında tedavi seçenekleri düşünülürken malignite insidansının hiç de sanıldığı kadar düşük olmadığı akılda tutulmalıdır. Bu nedenle hipertiroidik olgularda gerektiğinde total tiroidektomiden kaçınılmamasını önermekteyiz.

Anahtar kelimeler: Hipertiroidi, malignite, guatr

SUMMARY

Until fairly recently, coincidence of hyperthyroidism and malignancy has been thought to be low. In this study, data of 195 patients who have undergone thyroidectomy for hyperthyroidism were evaluated to calculate the coincidence of hyperthyroidism and malignancy and to evaluate diagnostic and therapeutic treatment strategies.

Between January-1995 and September-2001, in Uludag University Medical Faculty, Department of General Surgery, 543 patients underwent thyroidectomies. Among these the charts of 195 that had hyperthyroidism were evaluated retrospectively.

Of the 195 hyperthyroidic patients, 11 patients had thyroid cancer. All of them were women. Histopathological distribution of these 11 malignant tumors were; 9 papillary carcinomas, 1 medullary carcinoma and 1 follicular carcinoma. In our institution the incidence of malignancy associated with hyperthyroidism was identified as 5.6%.

The significantly high incidence of associated malignancy in hyperthyroid cases should be taken into consideration while evaluating treatment strategies. For this reason we suggest that total thyroidectomy may be considered as a treatment option in selected hyperthyroid cases if any doubt remains.

Keywords: Hyperthyroidism, malignancy, goiter

*15-19 Mayıs 2001-Kemer-Antalya'da yapılan Ulusal Cerrahi Kongresi'nde sunulmuştur.

Hipertiroidi ve malignite beraberliği geçmişte çok nadir karşılaşılan bir klinik durum olarak kabul edilirken son yıllarda yapılan çalışmalar bu insidansın hiç de düşük olmadığını göstermiştir. Literatürde bildirilen sonuçlar arasında önemli farklılıklar olmasına karşın hipertiroidi ve tiroid kanseri birlikteliği %0,4 ile %21,5 arasında değişen oranlarda bildirilmiştir^[1,2,3]. Bu birlikteliğin beklenenden daha fazla olduğunu bildiren çalışmaların giderek artmasına karşın bu konuyla ilişkili yanıtı verilmemiş sorular hala mevcuttur. Gerçekten böyle bir insidans var mıdır? Neden son yıllarda daha fazla artan oranlar bildirilmektedir? Önceden tanımak mümkün müdür ve bu olgularda cerrahi yaklaşım ne olmalıdır?

Hipertiroidi nedeniyle cerrahi tedavi uygulanmış 195 olgunun incelendiği bu çalışmada, endemik guatr bölgesindeki bir merkezdeki olgularda malignite insidansının belirlenmesi, bu olgulardaki tanı ve tedavi yaklaşımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sonuçların ve literatür verilerinin ışığında yukarıdaki soruların cevapları aranmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı'nda Ocak-1995 ile Eylül-2001 tarihleri arasında tiroidektomi uygulanmış 543 hastadan hipertiroidi nedeniyle opere edilmiş 195'i-nin kayıtları retrospektif olarak incelenmiştir. Olgulara; bası belirtileri veren kitle varlığı, malignite şüphesi, medikal tedavinin yetersizliği veya hastanın kendi isteği nedeniyle cerrahi tedavi uygulanmıştır. Hastaların tümü medikal tedavi sonrası ötiroid durumda cerrahiye alınmıştır.

Malignite saptanan olguların; operasyon öncesi klinik ve laboratuvar sonuçları, tanı konma yöntemi, operatif bulguları, histolojik tanıları, uygulanan operasyon yöntemi ve yaşam sürelerine ilişkin bulgular irdelenmiştir.

Hastalara klinik ve operatif bulgularına göre total, totale yakın (multinodüler veya toksik multinodüler guatr nedeniyle), subtotal (diffüz guatr nedeniyle) tiroidektomi veya lobektomi (toksik veya nonfonksiyone adenom nedeniyle) uygulanmıştır. (Merkezimizde "near total tiroidektomi" terimi, geride 100 mg'dan az ya da Berry ligamanı üzerinde bir miktar normal olduğu düşünülen tiroid dokusu bırakılan olgular için, "subtotal tiroidektomi" terimi ise hemitiroidektomi ya da iki taraflı yapılan subto-

tal rezeksiyonlar için kullanılmaktadır.) Ameliyat sonrasında patolojik incelemede kanser saptanmış parsiyel tiroidektomi yapılmış olgulara tamamlama tiroidektomisi uygulanmıştır.

Doku örnekleri Uludağ Üniversitesi Patoloji Anabilim Dalı'nda aynı öğretim üyesinin (isim sıralamasında son yazar) gözetiminde incelenmiştir. Histolojik incelemede Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sınıflaması kullanılmış ve 1 cm'den küçük kanserler "okült" olarak kabul edilmiştir. Kanser tanısı alan hastalar postoperatif dönemde düzenli olarak tiroid fonksiyon testleri ile takip edilmiş ve ¹³¹I ile tüm vücut taramaları yapılmıştır. Olguların uzun dönem takipleri Endokrinoloji Bilim Dalı ile birlikte yapılmıştır.

SONUÇLAR

Çalışmaya alınan 195 olgunun tanıları; 140 toksik multinodüler guatr, 23 Basedow Graves, 15 Hashimoto tiroiditi, 17 toksik adenom olarak dağılmıştır. Hashimoto tiroiditi olguları tedaviye yanıtızsız nodül nedeniyle ameliyat edilmişlerdir.

Bu 195 olgunun 11'inde malignite saptanmıştır. Merkezimizdeki hipertiroidi olgularındaki malignite insidansı %5,6 olarak hesaplanmıştır. Olguların tümü kadındır. Ortalama yaş 52,8±16,9 (33-80) yıldır. Olguların tümü klasik hipertiroidi ve guatr semptomları ile başvurmuşlardır.

Malignite saptanan bu 11 olgunun 10'u daha önce toksik multinodüler guatr tanısı almışken, birine toksik adenom tanısı konmuştu. Bu 10 olgunun 2'si kliniğimize dış merkezlerden malignite şüphesi ile gönderilmişti. Bunlardan biri nüks vakaydı ve total tiroidektomi ve boyun diseksiyonu planlanarak ameliyata alınmıştı. Ameliyat esnasında çalışılan "frozen section" sonucu medüller kanser tanısı alan olgunun tümörü invazyon nedeniyle çıkarılamadı ve ameliyat sonlandırıldı. Hasta postoperatif 8. gün kaybedildi. Diğer olgunun ameliyatta tümörünün trakeaya yoğun invazyon sonucu çıkarılamayacağı anlaşıldı ve eksizyonel biyopsi alınarak ameliyat sonlandırıldı. Sonuç papiller kanser olarak bildirildi.

Merkezimize başvurmadan 26 gün önce başka bir merkezde toksik multinodüler guatr nedeniyle bilateral subtotal tiroidektomi uygulanmış bir olgu patoloji sonucu papiller kanser gelmesi üzerine merkezimize gönderilmiştir. Bu olguya tamamlamayıcı tiroidektomi uygulanmıştır.

Toksik multinodüler guatr tanısıyla takip edilen